

Az évtized erdészettörténeti kiadványa

Bizonyára sokan vannak a kedves olvasók között, akiket olykor igencsak megvisel a különféle fronthatás. Leesik a vérnyomás és bágyadt, álomszerű lelassulás vesz erőt az emberen. Nos, bevallom, ötven fölött egyre gyakrabban fordul elő ilyesmi velem.

Egy ilyen délelőtt kaptam kézhez *Kádár Zsombor: Székelyföldi erdészeti arcképcsarnok* című munkáját, mely az Erdészettörténeti Közlemények XXXIX. köteteként jelent meg.

Fotó: dr. Szikra Dezső

Ahogy belelapoztam, úgy tűnt el fokozatosan a fronthatás, mígnem a kiadvány hevenyészett átlapozása után már-már enyhe csillapítót kellett vennem, annyira izgatott lettem.

Mert *Kádár Zsombor* – s nem utolsósorban *Oroszi Sándor* szerkesztő profi munkát végeztek.

A szerző írja előszavában:

Műkedvelő erdészeti- és faipartörténészek közé sorolom magamat, ki három évtizedes szak- és szótárírói tevékeny-

ségemre támaszkodva – többnyire társtalanul, egy belső kötelezettségnek engedve, a „magad uram!”-elvet alkalmazva –, a hasznos és főleg időben megírt szakkönyv fontosságát felismerve, többnek tartom és tartottam az elfogadható fogymatékosságokkal létrejött munkát, mint a bírálók-fanyalgók nemlétező, tévedésmentes „alkotásait”.

E sorok írója annak is tudatában van, hogy már *Oroszhegyi Mihály*, zetelaki poéta is ismerte az erdészeti-faipari szakirodalom termékeinek lassú kelendőségét, mikor az 1656-ban megjelent „A’ Fenyő fának hasznos voltáról, és a’ Sendely tősnálóknak kellemetes és hasznos munkájokról való História”-ját az alábbi versszakkal megtoldotta:

„Jó akaró Uram hát ez könyvet meg vedd
Ha az szép újságra vagyon ugyan kedved,
Ha által olvasod tudom meg szereted,
Hasznát Fenyőfának meg mutatja néked.”

A bőséges idézet eszközeivel élve, munkám egy szép- és szakirodalmi szövegyűjtemény jellegét öleli fel, melyből nem hiányzik az egykori publicisztikára jellemző, az olvasó eseményiségének kielégítését szolgáló hírlapi anyag sem. Ezért is, az idézetek sokasága nemhogy nehézkességet jelentene, hanem ellenkezőleg, vonzóvá, olvasmányossá tesz a könyvet, mert a megjelenített szöveg – reprezentatív szép-, köz- vagy szakíróknak sokszor az eszmei áramlatokban tájékoztató, irányt mutató gondolatai – az olvasó érdeklődését fel kell, hogy keltsék.

Adva van háromszázhetven évnnyi korszak (kezdeté az erdészeti irodalmunk megszületését jelző 1578-as év), a hozzávetőlegesen meghatározott kutatási terület és a cél: értelmezett szöveg segítségével megismerkedni olyan erdészeti-faipari eseményekkel és adatokkal, melyek a nagyközönség érdeklődésére is igényt tarthatnak, miáltal az olvasó az évszázados ember-erdő viszonyba is betekinthez.

„Az erdészeti író feladata csak a népszerűsítés lehet.” E sort a Nagyajtáról elszármazott Fekete család polihistor tagja, *Fekete Lajos* erdészprofesszor 1880-ban írta le. A jelmondat érvényessége azóta sem csökkent: az erdészeti-faipari kultúra terjesztése, a kutatott területen megvalósult egykori szakmai létesítmények felelevenítése – melyekről *Orbán Balázs*, *Kozma Ferenc*, *Benedek Elek*, *Vitos Mózes*, *Kemény János* és sokan mások elismerőleg írtak – ma is szükséges.

Megjelent a TILIA VII. kötete

A Soproni Egyetem Növényntani Tanszékének periodikája, a TILIA VII. kötete látott napvilágot a napokban. A kötetet *Bartha Dénes*, *Böloni János* és *Király Gergely* szerkesztette, címe: Magyarország ritka fa- és cserjefajai I.

Ebbe a műbe azon fás növényfajok kismonográfiái kerültek, amelyek védettek/veszélyeztetettek vagy egyre jobban ritkuló állományokban találhatók meg nálunk. Huszonnégy, zömében erdőmérnök végzettségű szerző tollából 34 faj, illetve a lisztesfonákú berkenyénél további 21 taxon részletes morfológiai ismertetését, hazai előfordulásuk bemutatását találjuk. Ezekon kívül a veszélyeztetett tényezőket, a védelem lehetőségeit is taglalják a kismonográfiák. A kötetet ajánljuk mindazon kollégáinknak, akik aggódnak természeti környezetünk pusztítása miatt, s valamit tenni is akarnak ez ellen.

(Megrendelhető a Soproni Egyetem Növényntani Tanszékén, 9401 Sopron, Pf.: 132.)

Dr. Bartha Dénes

A Soproni Egyetem Erdészeti Géptani Tanszéke ún. piros könyvecskéiből újabb négy kötetet kapott a szerkesztőség. A 11-től 14-ig sorszámozott kiadványokban az alábbi témák szerepelnek:

- JAVO-MINI töltőgép (konténerezőgép)
- JAVO-STANDARD töltőgép (konténerezőgép)
- RÁBA FA 27.235-6-6-000 LOGLIFT F 60S erdészeti tehérgépkocsi
- ÉTS-Z ERDÉSZETI SORKÖZMŰVELŐ TÁRCSA

Az 1848-as Szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére az „Ember az erdőért” Alapítvány által kiírt irodalmi pályázat első három pályaműve

„Az ozorai erdősz és más emlékek 1848-49-ből” címen jelent meg.

A színes füzetecske igényelhető az FVM Erdészeti Hivatalánál OSVÁTH GYÖRGYNE kuratóriumi titkártól.

Néhány idézet a könyvből:

„Addig pedig a fával kíméletesen kell bánni kedves atyafiak, hogy a jövőnek kamatozó tőkéje ne legyen idő előtt elfecsérelve.” (Orbán Balázs: A Székelyföld leírása, III. 65.)

„Az erdőtörvény határt vetett az erdőben eddig folytatott úgynevezett rabló gazdaságnak, új korszakot nyitott azok kezelésében...” (Jakab Elek, 1884.)

Jakab Elek legjelentősebb erdészettörténeti dolgozata *Az erdélyi törvényhozás és közigazgatás erdőügyi intézkedéseinek rövid története* címmel jelent meg. A 1878-ban közölt tanulmány 1867-ig foglalta össze az erdészeti jog és közigazgatás fontosabb eseményeit, hat korszakot különböztetve meg:

I. A magyar királyság korszakát, mely tartott 1526-ig;

II. A nemzeti fejedelmek korszakát, lezárult 1690-ben;

III. Az 1690-1791 között terjedő századot, mely az 1791. XXX. tc.-nek, Erdély első erdészeti törvényének kiadásával végződött;

IV. Az 1791. és 1848. évek által határolt „ugy nevezett renaissance kor”-t;

V. Az 1849-1860 közötti időt;

VI. Az 1861-től 1867-ig terjedő éveket.

„Miután felemlíteném, hogy erdőt ültetni akaró gazda társamhoz első tanácsom, hogy a roszt akarata s tudatlanság ellen fegyverezze fel magát kiapadhatatlan béketűréssel [...]” (Tisza László: Gyakorlati észrevételek az erdőültetés körül. Kolozsvári nagy naptár 1866-dik évre. 161.)

„Szükséges az erdőgazdasági ismeretek népszerűsítése és terjesztése.” (Kozma Ferenc, 1879.)

„Az erdők rendezése és az erdőgazdaság mai tevékenysége alig egyéb, mint a nagyapáink hibáinak az unokák érdekében való helyreigazítása.” (Csíkmezei Füzetek, 572. Szerkeszti: Vitos Mózes)

„Amilyen mértékben pusztul a fa, változik az életforma, a kivészó erdővel kivész a fagegmunkálás számos ősi megnyilvánulása, hogy helyet adjon az új anyagokkal kapcsolatos új életformának.” (Fél Edit, 1942.)

Zárógondolat

Munkám utolsó, befejező eszméjét, alapvető elvét – ahogy néha megtörténik – maga az élet, a mindennapi gyakorlat is igazolja.

Ma reggel a Kossuth-adó hírműsora, beszámolva az évszázad Felső-Tisza menti árvízről, annak okát a vandál erdőkitermeléseknek tulajdonította, melyek napjainkban még féktelenebbül tombolnak.

A bemondó szavaira figyelve önkéntelenül az immár megjelenés előtt álló kézirat szereplőire gondoltam, azokra az erdőmérnökökre, erdészekre, köz- és szépírókra, valamint más természetvédőkre, kik ismerték és vallották *Fekete Lajos* mottóként választott szavait: „Az erdészeti író feladata csak a népszerűsítés lehet” (1880).

Ahhoz, hogy elrontott világunk visszatérhessen *Fekete* mondatának eszmevilágához, a szó, az írás és a tett fegyverével kell küzdenünk. A türelem rózsát terem. Tizenkét évig tartó Csipkerózsika-álmából írásom felébredt.

Köszönet mindazoknak, akik ebben támogattak!

Marosvásárhely, 1998. nov. 10.

A szerző

AZ ERDEI ISKOLÁSOK ÚJ KÖNYVE

Dr. Nárai Magda: „Vigyázz rájuk erdőn, réten!”

A megszokott iskolai keretből új, sajátos környezetbe kerülő gyermekek és bármilyen szakos vezetőik részére hiánypótló kiadvány készül. Valószínű sok fenti problémát megold. Elsősorban *akisiskolásokat* segíti. Tartalma középut az erdészeti szakismeret és az iskolai tananyag között. Az előbbinél kevesebb és a korosztályhoz illő, az utóbbit illetően kiegészítő és alkalmazó jellegű. **Gyakorlati kézikönyve lesz az erdőben szemfülesen barangoló és az élményeket játékos keretben felidézni, megerősíteni kívánó természetbarátoknak.** Két részből áll. Az egyik füzet *csupa színes oldallal* mutatja be az erdei társulások évszakonkénti képét, a várhatóan szem elé kerülő növényekkel, állatokkal, feliratozva, minimális szöveggel. Szinte feleslegessé teszi a többféle határozókönyv egyidejű cipelését. A magyar-, fizika- vagy matekszakos vezető, de a nagybacska gyermek is biztonsággal megválaszolhatja az „ez mi lehet”? kérdést. S ha a pontos fajnév esetleg homályban is marad – mert egy oldalra minden ott lakó élőlény képe nem fér el –, magabiztossá tesz (sikerélményt ad!) ha kitérő, de helytálló választ adunk a csoportnévvel. Például: harkály, cincér, éjjeli lepke, sáska, szöcske, tölgy, juhar, pillangós virágú stb. A másik füzet *„Társas felderítések és játékok”* címmel gyakorlati tanácsokat, módszertani leírásokat, sokféle szórakozást tartalmaz. Magyarázó ábrák gazdagítják.

A kettős kiadvány előnye, hogy *nem munkafüzet*, tehát turnusra kölcsönözhető. Így a 25-30 darabos ajánlott alappéldányszám az intézmény birtokában marad és az év folyamán többször felhasználható. Bizonyára sokuknak megtetszik. Ők a Kiadóban megvásárolhatják. Ebben az esetben *acsaládi kirándulásuk* sikerét, örömét növeli.

Az erdei iskolások kettős füzetű új kiadványának tartalma jól illeszthető a *tanév környezeti nevelési programjába*.

A kiadvány megjelenése – kellő számú előzetes megrendelés esetén – 1999. szeptember elejére várható. **Önköltségi, kedvezményes ára: 600 forint + 12% áfa = 672 forint.**

Ilyen összegért csupán két helyen és személyesen vásárolható meg:

- a Codex Print Kiadóban: 1063 Budapest, Bajnok u. 1. (a Kodály körönd közelében, Aradi u. sarok),
- a Környezetvédelmi Minisztérium Zöld boltjában: 1011 Budapest, Fő u. 44-50. (Batthyány tér közelében).